

UNIVERSITATEA DE STAT DIN MOLDOVA
FACULTATEA RELAȚII INTERNAȚIONALE, ȘTIINȚE POLITICE
ȘI ADMINISTRATIVE
CATEDRA RELAȚII INTERNAȚIONALE

Ceșel Viorica

RĂZBOIUL ȘI PACEA ÎN POLITICA EXTERNĂ A STATELOR ÎN
CONTEXTUL PROBLEMELOR GLOBALE

Conducător științific:

MORARI CRISTINA,
Lector universitar,
magistru în Relații Internaționale

Autorul:

CHIȘINĂU, 2012

CUPRINS

ADNOTARE (în română, rusă și engleză).....	3
LISTA ABREVIERILOR	6
INTRODUCERE	7

CAPITOLUL I. ISTORIOGRAFIA ȘI ASPECTE TEORETICO- CONCEPTUALE ALE RĂZBOIULUI ȘI PĂCII ÎN TEORIA RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE.....

14

1.1 Studiul istoriografic al războiului și păcii în relațiile internaționale.....	14
1.2 Aspecte conceptuale ale războiului și păcii în știința politică.....	25
1.3 Identificarea rolului concepțiilor de război și pace în politica externă a statelor.....	39
1.4 Concluzii la capitolul 1.....	48

CAPITOLUL II. LOCUL ȘI ROLUL PROBLEMELOR GLOBALE PRIVIND RĂZBOIUL ȘI PACEA ÎN EVOLUȚIA POLITICII EXTERNE A REPUBLICII MOLDOVA.....

49

2.1 Impactul problemelor globale asupra războiului și păcii în politica externa a statelor.....	49
2.2 Identificarea riscurilor și amenințărilor la adresa securității Republicii Moldova la etapa actuală.....	60
2.3 Asigurarea și menținerea securității în Republica Moldova: dificultăți și realizări.....	70
2.4 Concluzii la capitolul 2.....	81

ÎNCHEIERE	82
BIBLIOGRAFIE	85
ANEXE	93

ADNOTARE

CEUȘEL Viorica, “Războiul și pacea în politica externă a statelor în contextul problemelor globale”, teză de licență în științe politice, Chișinău, 2012.

Structura tezei cuprinde: introducere, două capitole, încheiere, bibliografie din 92 titluri, 3 anexe, 84 pagini text de bază.

Cuvinte-cheie: război, pace, politică externă, securitate, securitate națională, probleme globale, neutralitate.

Domeniul de studiu: războiul și pacea în politica externă a statelor în contextul problemelor globale.

Scopul și obiectivele lucrării: analiza istoriografică și teoretico-conceptuală a fenomenelor de război și pace în contextul problemelor globale și influența acestora asupra politicii externe a statelor inclusiv și a Republicii Moldova. În vederea realizării scopului propus au fost formulate obiectivele. Printre obiectivele principale ale tezei se enumără: definirea conceptelor de război și pace în politica externă a statelor, apreciind care este impactul problemelor globale asupra războiului și păcii în politica externă a statelor.

Noutatea și originalitatea științifică. Caracterul inovator al investigației rezidă în faptul de a analiza și cerceta caracterul războiului și păcii în politica externă a statelor în contextul problemelor globale, și de a identifica impactul acestor probleme asupra securității statului, inclusiv și a Republicii Moldova. Pornind de aici, originalitatea temei investigate constă în analiza minuțioasă și multiaspectuală a fenomenelor de război și pace și impactul acestora asupra evoluției politicii externe a statului.

Semnificația teoretică. Importanța teoretică a investigației derivă din rezultatele și concluziile obținute ca urmare a cercetării războiului și păcii în politica externă a statelor în contextul problemelor globale. Problematika obiectului de cercetare a lucrării se include contextual în componența obiectelor de studiu, avînd un caracter și conținut științific.

Valoarea aplicativă a lucrării. Realizarea acestui studiu prezintă o semnificație valorică multiplă și anume rezultatele lucrării pot reprezenta un suport teoretic pentru formularea și dezvoltarea unui curs universitar privind studiul de război și pace în cadrul relațiilor internaționale.

Implementarea rezultatelor științifice. Rezultatele lucrării au fost prezentate în cadrul conferinței științifice studentești.

АННОТАЦИЯ

ЧЕУШЕЛ Виорика, "Война и мир во внешней политике государств в контексте глобальных проблем", дипломная работа в области политических наук, Кишинев, 2012.

Структура работы состоит из введения, двух глав, выводов (заключения), списка литературы в котором 92 источника, 3-х приложений, 84 страниц основного текста.

Ключевые слова: война, мир, внешняя политика, безопасность, национальная безопасность, глобальные проблемы, нейтралитет.

Областью исследования работы являются война и мир во внешней политике государств в контексте глобальных проблем.

Цель и задачи работы: историографический и теоретико-концептуальный анализ явлений войны и мира в контексте глобальных проблем и их влияния на внешнюю политику государств, включая Республику Молдова. Для достижения намеченной цели были определены следующие задачи. Из основных задач данной работы можно выделить: определения понятия войны и мира во внешней политике государств, оценив каково влияние глобальные проблем на войну и мир во внешней политике государств.

Научная новизна и оригинальность. Инновационный характер исследования работы заключается в том, чтобы проанализировать и исследовать характер войны и мира во внешней политике государств в контексте глобальных проблем, а также определить влияние этих проблем на национальную безопасность, в том числе и на Республику Молдову. Исходя из этого, оригинальность исследуемой темы заключается в тщательном и многомерном анализе явлений войны и мира и их влияния на эволюцию внешней политики государств.

Теоретическое значение. Теоретическая значимость исследования вытекает из результатов и выводов, полученных в результате исследования войны и мира во внешней политики государств в контексте глобальных проблем. Проблематичность исследуемого объекта данной работы входит в состав объектов изучения, имея научный характер и содержание.

Практическая значимость работы. Это исследование представляет собой значительную ценность, так как результаты работы могут представлять собой теоритическую значимость для разработки и развития университетского курса по изучению войны и мира в международных отношениях.

Внедрение научных результатов. Результаты данной работы были представлены на студенческой, научной конференции.

ANNOTATION

CEUȘEL Viorica, “War and peace in the foreign policy of states in the context of global issues”, qualification paper in Political Sciences, Chishinau, 2012.

Qualification paper consists of: introduction, two chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 92 titles, 3 appendices, 84 pages of basic text.

Key words: war, peace, foreign policy, security, national security, global issues, neutrality.

The goal of this paper is war and peace in the foreign policy of states in the context of global issues.

The purpose and objectives of the paper: Historiographical and theoretical-conceptual analysis of phenomena of war and peace in the context of global issues and their influence on foreign policy of states including the Republic of Moldova. In order to achieve the intended purpose were formulated objectives. The main objectives of the work lists: defining the concepts of war and peace in the foreign policy of the states, assessing the impact of global issues on war and peace in the foreign policy of states.

The novelty and scientific originality of the work: Innovative character of the research lies in the fact to analyse and investigate the character of war and peace in the foreign policy of states in the context of global issues and identify the impact of these issues on national security, including the Republic of Moldova. Hence the original theme is investigated thoroughly and multidimensional analysis of the phenomena of war and peace and their impact on the evolution of state foreign policy.

The theoretical significance: Theoretical importance of the investigation stems from the results and conclusions obtained through war and peace research in the foreign policy of states in the context of global issues. The issues of the goal of the work context includes objects of study in composition, having a character and scientific content.

Practical value of the work: This study shows a significant value that is multiple work results can be a theory for the formulation and development of a university course on the study of war and peace in international relations.

Implementation of scientific results: Results of this qualification paper was presented within student scientific conference.

INTRODUCERE

Actualitatea și importanța lucrării. Tema tezei de licență este una dintre cele mai actuale, pacea și războiul fiind principalii factori care au influențat istoria. Problema păcii și a războiului a fost abordată de-a lungul istoriei din variate unghiuri de analiză și a constituit obiect de studiu pentru teoreticieni și specialiști aparținând unui spectru larg de discipline de la filozofie și istorie până la sociologie, științe militare și mai nou teoria relațiilor internaționale. După încheierea războiului rece toată lumea a crezut că se va intra într-o eră a păcii și securității. Lucrurile n-au evoluat în sensul așteptărilor și atunci întrebări mai vechi sau mai noi, legate de războaie, crize și conflicte, au apărut atât la nivelul opiniei publice cât și în mediile academice și universitare. Tema cercetată își impune actualitatea și prin faptul că în Republica Moldova problema războiului și păcii au fost puțin cercetate.

Studierea acestor factori s-a transformat într-o problemă serioasă pentru întreaga comunitate mondială. Depășind hotarele diferitor țări, dimensiunile fenomenelor date au căpătat proporții enorme, iar manifestările concrete, care se bazează pe realizările științei și tehnicii, au căpătat forme social periculoase.

Necesitatea cercetării acestor factori au importanță primordială, deoarece atât războiul cât și pacea sunt fenomene de natură socială. Rezultă că, atâta vreme cât va exista societatea, vor exista și războaie. Timp de peste zece milenii, ele au fost asemănătoare, prin principii, prin caracterul distructiv, și totuși diferite, prin amploare, tehnică, tactică, strategie. Nu se știe cum vor fi mâine, dar precis că vor fi și mâine.

Soluția rezolvării problemei prevenirii sau eliminării războaielor, cel puțin în epoca pe care o trăim, nu este și nu poate fi eliminarea statului, ca entitate politică, teritorială, națională, socială, economică, informațională, culturală etc., ci instituirea unui sistem de norme și reguli care să asigure, pe baza unor principii, controlul intereselor economice, politice, sociale, interne și internaționale etc. îndeosebi în zonele de falie, întrucât acestea se află la originea cauzelor violenței statale și non-statale.

Mileniile de artă militară arată că războiul a fost mereu și va fi totdeauna război, că principiile lui sunt un fel de repere care, în cele din urmă, justifică sau infirmă niște interese, indiferent cine, cand, cum, unde și cu ce îl va duce.

Asigurarea și menținerea securității Republicii Moldova este una dintre funcțiile cele mai importante ale statului. Importanța problemei abordate constă în faptul că Republica Moldova, este un stat mic cu interese subregionale și regionale, politica ei internă fiind în mare parte determinată de fluctuațiile de pe arena mondială și se dovedește a fi mai sensibilă la evenimentele ce se produc în cadrul relațiilor internaționale, mai ales la capitolul asigurării securității naționale.

Nivelul de cercetare a temei. Cercetarea fenomenului de pace și război are un caracter complex. Subiectul cercetat a fost și este în vizorul istoricilor și savanților din domeniul studiilor teoriei relațiilor internaționale. Analiza cercetărilor științifice demonstrează că aceste fenomene au fost studiate de-a lungul istoriei, din punctul de vedere a mai multor autori. Primele cercetări științifice fundamentale cu privire la conceptul de pace și război se datorează autorilor cum ar fi: Goldstein J.S., Pevehouse J.C.,¹ Gray S.C.,² Kolodziej Ed. A.,³ Waltz K.N.⁴ ce au analizat conceptul de război și pace, afirmând că fiecare război este urmat de pace, aceasta fiind în opinia autorilor condiția de nonrăzboi, accentuând că pacea este un concept puternic cu un conținut emoțional, normativ și prescriptiv. Cercetând care este condiția păcii, care sunt cerințele majore ale acesteea, ce este războiul, care este caracterul acestuia, Hoffmann S.,⁵ în lucrarea sa, pe larg analizează concepția lui Rousseau despre război și pace. De cercetare fenomenelor de pace și război în politica externă a statelor au fost preocupați și alți teoreticieni ai relațiilor internaționale, unul dintre cei mai influenți fiind, Morgentau H.J.⁶ care a fundamentat domeniul relațiilor internaționale ca disciplină științifică, abordând problematica păcii, prin limitare, prin transformare și prin acomodare. Examinând

¹ Goldstein J.S., Pevehouse J.C. Relații Internaționale. Iași: Polirom, 2008. 737 p.

² Gray S.C. Războiul, Pacea și relațiile internaționale. O introducere în istoria strategică. Iași: Polirom, 2010. 352 p.

³ Kolodziej Ed. A. Securitatea și relații internaționale. Iași: Polirom, 2007. 432 p.

⁴ Waltz K.N. Omul, statul și războiul. Iași: Institutul European, 2001. 296 p.

⁵ Hoffmann S. Ianus și Minerva. Eseuri supra teoriei și practicii politicii internaționale. Chișinău: Știința, 1999. 418 p.

⁶ Morgentau H. J. Politica între națiuni. Lupta pentru putere și pentru pace. Iași: Polirom, 2007. 719 p.

noțiunea de securitate, mijloacele și strategiile nonviolente utilizate de actori pentru a reduce motivațiile de recurgere la forță și amenințarea în scopul rezolvării conflictelor.

De asemenea de cercetarea fenomenelor de război și pace sau preocupat și autori ruși cum ar fi: Капто А.,⁷ Корчмит-Матюшов В.И.,⁸ Тюшкевич С.А.,⁹ analizând principalele probleme referitoare la război și de pace. O atenție deosebită este acordată experienței războaielor mondiale primul și al doilea, războaie locale care au avut loc după al doilea război mondial, precum și aspecte, cum ar fi securitatea internațională, puterea militară a statelor și a doctrinelor lor militare în relațiile internaționale.

În România conceptul de pace și război este analizat mai mult sub aspect politico-militar datorită curselor înarmării nucleare, în această direcție fiind cunoscute studiile unor așa autori ca Arsenie, V., Geamanu Gr.,¹⁰ Verona S.,¹¹.

Dintre cercetătorii autohtoni în tratarea ideii de pace și război se evidențiază așa autori ca Ulianovschi X., Ulianovschi Gh.,¹² Buruian Al.¹³ analizând noțiunea de apărare și organizarea a ei în Republica Moldova. Eliminarea războiului din viața societății și statornicia unor reguli care să garanteze promovarea și menținerea unor raporturi pașnice între națiuni și popoare a constituit și constituie o preocupare constantă a multor filozofi, juriști, economiști, oameni de stat și politici progresiști din toate timpurile.

Fiecare din aceste personalități aducându-și contribuția începând de la încercările de definitivare a conceptului și terminând cu măsuri enunțate pentru contracararea fenomenului de război și ameliorarea păcii.

⁷ Капто А. От культуры войны к культуре мира. М.: Республика, 2002. 431с.

⁸ Корчмит-Матюшов В.И. Предназначение войны. М.: Слово, 2000. 217 с.

⁹ Тюшкевич С.А. Война и современность. М.: Наука, 1975. 215 с.

¹⁰ Geamanu Gr. Dreptul internațional contemporan. Vol II. Bucuresti: Didactica și pedagogica , ed.a II-a revizuită și adăugită, 1975. 410 p.

¹¹ Verona S. Cursa înarmărilor nucleare, implicații politice internaționale. București: Militară, 1976. 256 p.

¹² Ulianovschi X., Ulianovschi Gh., Bucatari V. Dreptul militar în Republica Moldova. Chișinău: Prut Internațional, 2003. 360 p.

¹³ Buruian Al. Relații Internaționale, politica externă și diplomația. Curs de lecții. Chișinău: Ediția a III-a, revăzută și adăugită, 2007. 289 p.

Obiectul de cercetare. Obiectul de cercetare a tezei este războiul și pacea, în mod special impactul acestora asupra evoluției politicii externe a statelor, inclusiv și Republica Moldova, în contextul problemelor globale.

Scopul și obiectivele tezei. În conformitate cu actualitatea și importanța lucrării, se propune drept *scop* analiza istoriografică și teoretico-conceptuală a fenomenelor de război și pace în contextul problemelor globale și de a determina influența acestora asupra politicii externe a statelor inclusiv și a Republicii Moldova. În vederea realizării scopului propus au fost formulate următoarele *obiective*:

- de a efectua studiul istoriografic al războiului și păcii în relațiile internaționale.
- de a defini conceptele de război și pace în știința politică
- de a identifica rolul războiului și păcii asupra politicii externe a statelor.
- de a aprecia care este impactul problemelor globale asupra războiului și păcii în politica externă a statelor.
- de a identifica care sunt riscurile și amenințările la adresa securității Republicii Moldova la etapa actuală.
- de a evalua metodele de asigurare și menținere a securității în Republica Moldova

Suportul metodologic și teoretico-științific al cercetării:

Pe parcursul realizării cercetării științifice am utilizat un șir de metode caracteristice științelor politologice, astfel cercetarea acestui subiect a fost posibilă prin utilizarea unui sistem complex de procedee, metode teoretice și empirice care poartă un caracter interdisciplinar. Printre principalele metode generale pe care le-am utilizat sunt: metoda descriptivă, metoda istorică, metoda explicativă. Pentru cercetarea obiectului de studiu dat, în cercetarea științifică am utilizat și metode particulare, cum ar fi: metoda comparativă, metoda structural-funcțională, metoda analizei sistemice.

Metoda instituțională, care a permis să se determine locul și rolul unor sau altor instituții în formularea conceptului de război și pace;

Metoda dialectică, ne-a permis să conferim materialului dinamism și expunere sistemică, integrând în conținutul lucrării conform principiului de corespundere a ideilor și concepțiilor mai multor cercetători, deci această metodă mă ajută să înțeleg și să aplic în mod aplicativ o serie de categorii filozofice și științifice, cu referire la conceptele război și pace.

Metoda deductivă, ea a permis ca în urma cercetării științifice să deducem unele realități și evoluția unor evenimente, unor adevăruri caracteristice unei anumite perioade de timp a rolului războiului și păcii în evoluția politicii externe.

Metoda comparată, ne-a permis să juxtapunem și să analizăm diferite abordări și componente ale războiului și păcii la un moment sau altul al istoriei, ceea ce mi-a permis să compar conceptele diferitor autori, într-o țară sau alta etc;

Metoda istorică care ne-a permis să analizăm evoluția istorică a războiului și păcii, schimbările, principiile și condițiile de impunere a acestora în dependență de timpul concret, de cerințele unei sau altei perioade istorice.

Metoda sistemică, care a permis, ca în baza cercetării efectuate, să sistematizăm, în baza anumitor criterii, cum ar fi spre exemplul criteriul geografic studiul istoriografic, sau să stabilim gradul de cercetare a tezei.

Metoda structural-funcțională, constă în efectuarea unui sistem de structuri, elaborarea unor tabele, scheme, grafice, principii și procesele naționale și internaționale.

Noutatea științifică a rezultatelor obținute. Caracterul inovator al cercetării rezidă în faptul de a analiza caracterul războiului și păcii în politica externă a statelor în contextul problemelor globale, și de a identifica impactul acestor probleme asupra securității statului, inclusiv și a Republicii Moldova. Pornind de aici, originalitatea temei cercetate constă în analiza minuțioasă și multiaspectuală a fenomenelor de război și pace și impactul acestora asupra evoluției politicii externe a statului.

Importanța teoretică și valoarea aplicativă a lucrării. Importanța teoretică a investigației derivă din rezultatele și concluziile obținute ca urmare a cercetării războiului și păcii în politica externă a statelor în contextul problemelor globale. Problematika obiectului de cercetare a lucrării se include contextual în componența obiectelor de studiu, avînd un caracter și conținut științific. Realizarea acestui studiu prezintă o semnificație valorică multiplă și anume rezultatele lucrării pot reprezenta un suport teoretic pentru formularea și dezvoltarea unui curs universitar privind studiul de război și pace în cadrul relațiilor internaționale.

Structura și sumarul compartimentelor tezei. Lucrarea este alcătuită din două capitole a câte patru paragrafe distincte. Fiecare capitol are concluziile sale, iar la finalul tezei sunt formulate concluziile generale care totalizează investigațiile, iar recomandările sunt îndreptate spre prezentarea de soluții pentru soluționarea unor probleme abordate în lucrare, acestea fiind deduse din informația prelucrată, aceasta mai are o listă bibliografică și o serie de anexe utilizate adecvat în cadrul informațiilor oferite, cu scopul de a le oferi cît mai multă obiectivitate.

Primul capitol se intitulează: „**Istoriografia și aspecte teoretico-conceptuale ale războiului și păcii în teoria relațiilor internaționale**”- include cercetarea istoriografică a temei și prezentarea definițiilor și aspectelor a conceptului de bază a lucrării și anume a sintagmei de „Război și pace”.

Al doilea capitol se intitulează: “**Locul și rolul problemelor globale privind războiul și pacea în evoluția politicii externe a Republicii Moldova**”-este cercetat locul și rolul problemelor globale privind războiul și pacea în evoluția politicii externe a statelor inclusiv și a Republicii Moldova. Conținutul tezei este în volum de 84 pagini.

ÎNCHEIERE

Pe baza cercetării curente, în teza de licență, intitulată “Războiul și pacea în politica externă a statelor în contextul problemelor globale” am ajuns la concluzia că problema războiului și a păcii este cea mai arzătoare problemă a timpului nostru, deoarece războiul este un fenomen care a fost prezent pe tot parcursul dezvoltării omenirii și care și-a lăsat amprenta asupra politicii externe a statelor, astfel necesitatea menținerii păcii preocupă mai mult decât oricând întreaga omenire.

Chiar dacă războiul este un act conștient, un mod bine gândit și pregătit cu minuțiozitate de a pune în aplicare, prin mijloace violente, o decizie politică, în vederea impunerii voinței proprii asupra adversarului și obținerii unui anumit efect, războiul se comportă tot mai mult ca un fenomen haotic, care aduce cu sine distrugerii masive și pierderi de vieți nevinovate.

În general pacea și războiul este legată de lupta pentru putere care se dă între actorii mediului internațional. Eliminarea războiului din viața internațională, se poate realiza prin construirea de regimuri politice democratice, prin promovarea avantajelor comerțului internațional și prin crearea unor mecanisme instituționale cu caracter internațional care să gestioneze pacea și prosperitatea. Securitatea nu trebuie lăsată la discreția unor negocieri bilaterale secrete și a credinței în echilibrul de putere. Oamenii politici și diplomații sînt înzestrați cu rațiune și acționează rațional în practica diplomatică. Acest fapt îi determină să fie uniți de interesul fundamental de a crea o comunitate mondială, bazată pe un sistem al păcii, care poate fi realizat în anumite condiții. În general războiul va fi așa cum va fi societatea viitorului, adică acesta va fi prezent în societate, însă formele, tipurile acestuia, scopurile vor fi diferite de cele precedente, deoarece odată cu dezvoltarea societății apar noi tehnici, tehnologii, apar noi tipuri de arme. Astfel observăm ca în trecut războiul se ducea între state, între ebtități politice, însă în prezent observăm o transformare a războiului, apar așa numitele “noile războaie”, care au

apărut în sistemul internațional după Războiul Rece, acestea implică violări a drepturilor omului. În cadrul acestor noi războaie statul își pierde centralitatea, aici fiind implicate bandele criminale, care au ca scop să-ți impună voința sa asupra altor personae prin mijloace violente și folosirea forței.

Pe parcursul dezvoltării societății apar probleme cu care acesta se confruntă, astfel de problem au căpătat denumirea de probleme globale, constituind un real pericol pentru echilibru mondial, care cer o soluționare. Unele din ele poarta un caracter local, altele, din contra cuprind regiuni mari sau omenirea în ansamblu.

Astfel în contextul problemelor globale apar o serie de riscuri și amenințări la adresa securității statului. Republica Moldova fiind un spațiu nesigur, instabil, este caracterizat de obicei prin existența unor importante riscuri și amenințări la adresa securității. Edificarea statului, necesită în mod categoric soluționarea unui șir de probleme devenite astăzi factori destabilizatori activi care diminuează considerabil eforturile orientate spre consolidarea statului. Este vorba despre restructurarea uriașelor datorii externe, renașterea economiei naționale, finalizarea instituționalizării politice a țării, inclusiv integrității ei teritoriale.

Pentru asigurarea securității unui stat mic cum este Republica Moldova contează nu atât dimensiunea geografică, cât amplasarea sa geografică prin prisma importanței pe care o are pentru realizarea intereselor geostrategice ale unor mari puteri. Cadrul de cooperare multilaterală, oferit de organizațiile internaționale, permite abordarea și soluționarea problemelor de securitate globală și regională, fapt care contribuie la consolidarea securității naționale. Republica Moldova este obiectiv interesată în a susține activ inițiativele Organizației Națiunilor Unite (ONU), Consiliului Europei, Organizației pentru Securitate și Cooperare în Europa (OSCE), Comunității Statelor Independente (CSI) și ale altor organizații internaționale orientate spre prevenirea și reglementarea conflictelor regionale și interne, spre combaterea terorismului internațional, contracararea crimei transfrontaliere, prevenirea degradării mediului ambiant, prevenirea bolilor contagioase și a proliferării armelor de distrugere în masă, spre eliminarea sărăciei și promovarea dezvoltării etc. Republica Moldova nu este capabilă, fără sprijin

extern, să garanteze securitatea națională și integritatea teritorială, precum și să asigure un nivel normal al stabilității politice, astfel diplomația moldovenească trebuie să promoveze o politică externă coerentă, activă, stabilindu-și priorități strategice, ce ar putea asigura condițiile de dezvoltare democratică și realiza interesele naționale ale cetățenilor săi;

BIBLIOGRAFIE

(10 surse din 93 total)

1. Albu N. Problema asigurării securității naționale în condițiile procesului de globalizare// Moldoscopie (Probleme de analiză politică): În Revistă științifică trimestrială. Chișinău: USM, Nr.2 (XXXVII), 2007. p. 29
2. Aron R. Peace and War. New York: Praeger, 1968. 64 p.
3. Arsenie V., Cornățeanu M. Desfășurarea strategică. București: Militară, 1990. 325 p.
4. Barbăroșie A., Cibotaru V. Securitatea și apărarea națională. Chișinău: Arc, 2002. 292 p.
5. Borodin I. Tendințe globale și regionale ale terorismului la etapa contemporană. Probleme de cooperare a poliției în contracararea terorismului. În: Materiale ale conferinței științifico-practice internaționale 28 iunie 2007. Chișinău: MAI al Republicii Moldova, Acad. "Ștefan cel Mare", Fondul Hanns Seidel (Germania), 2007. 154 p.
6. Buzan B. Popoarele, statele și teama. O agendă pentru studii de securitate internațională în epoca de după războiul rece. Chișinău : Cartier, 2000. 386 p.
7. Buruian A. Geopolitica lumii contemporane: curs de lecții. Chișinău: FEP, Tipografia Centrală, 2003. 456 p.
8. Buruian Al. Relații Internaționale, politica externă și diplomația. Curs de lecții. Chișinău : Ediția a III-a, revăzută și adăugită, 2007. 289 p.
9. Brzezinski Z. Marea Tablă de Șah. Supremația americană și imperativele sale geostrategice. București: Univers Enciclopedic, 2000. 238 p.
10. Cebotari S. Republica Moldova între statutul de neutralitate și aderare la NATO. În: Publicația periodică științifico-metodică, Studii internaționale viziuni din Moldova, Nr.3(4), Chișinău 2007. pag.65-72

Anexa Nr. 1

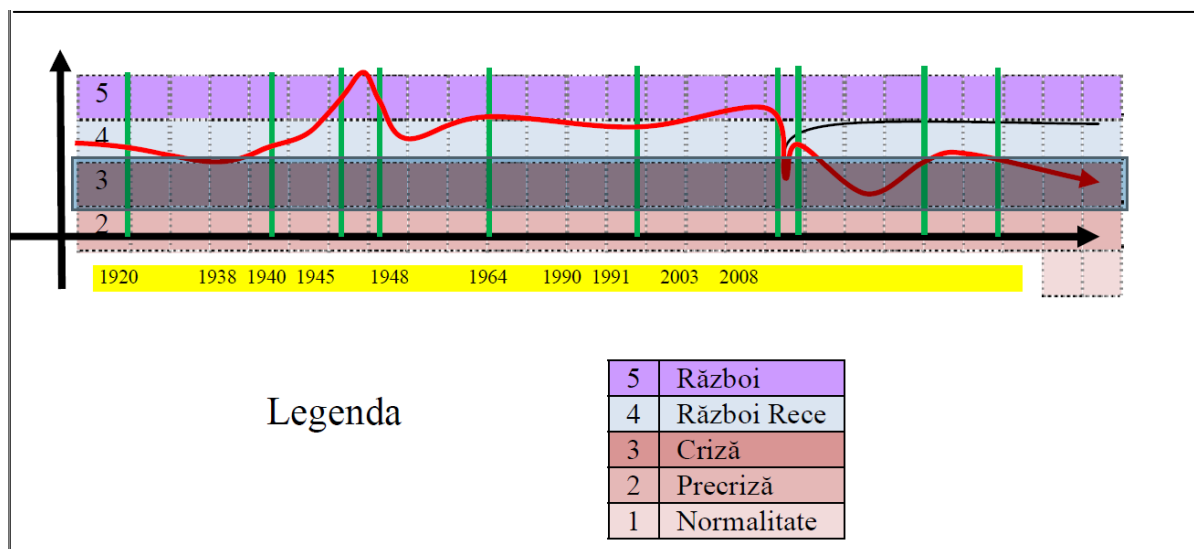
Cauzele războiului în concepția lui K.Waltz.

Sursa: Cauzele războiului în concepția lui K. Waltz. [http:// www. Dadalos .org/ frieden _rom/grundkurs_2/kriegsursachen.htm](http://www.Dadalos.org/frieden_rom/grundkurs_2/kriegsursachen.htm) (vizitat 09.05.12)

Anexa nr.2

Curba conflictualității în perioada 1920-2008.

Sursa: Curba conflictualității în perioada 1920-2008. Văduvă Gh. Război și cunoaștere. București: Universitatea Națională de Apărare "Carol I", 2008. http://cssas.unap.ro/ro/pdf_studii/razboi_si_cunoastere.pdf (vizitat 23.11.11). p. 11.

Anexa nr.3

Tipuri de războaie în viziunea: Colonel (r.) prof. univ. dr. Lucian STĂNCILĂ
Locotenent colonel Vasile ENE¹⁴

Nr.	Tipul	Descrierea
1	Războiul economic	reprezintă faza economică postconcrențială, adică trecerea unui prag în care concurența se transformă în criză și criza în conflict. Războiul economic a existat dintotdeauna. Arta războiului a lui Sun Tzi și Arthashastra a lui Kautilya, Codul lui Hamurrappi și aproape toate doctrinele și formele de exprimare ale artei militare medievale, moderne și contemporane conțin aspecte ale acestui tip de război De fapt, toate marile bătălii ale lumii au fost, sunt și vor fi bătălii pentru resurse.
2	Războiul psihologic	este o altă formă a războiului continuu. El folosește strategii de influențare psihologică, de descurajare, infrișoare, deturnare și diversiune. Acest război se duce prin media, prin rețele special create în acest sens, prin rețelele deja existente, îndeosebi prin canalele de televiziune și Internet, dar și prin mijloace fizice. Există arme cu efect psihologic, muniții psihologice, substanțe, care se întrebunțează în acest scop etc. A existat din toate timpurile o formă sau o componentă psihologică a războiului; adevăratul război psihologic a apărut odată cu dezvoltarea mijloacelor de comunicare, a amplificării canalelor și rețelelor de informații. Astăzi, în viziunea analiștilor militari, o confruntare militară nu se mai declanșează decât în momentul în care sunt evaluate șansele victoriei, ca urmare a desfășurării acțiunilor psihologice, informaționale, diplomatice, mediatice, imagologice și de altă natură, pentru ca ulterior acestea să ia o amploare crescândă pe timpul luptei.
3	Războiul mediatic	este, alături de cel informațional (sau în cadrul acestuia), cea

¹⁴ Stăncilă L. Războiul-o realitate purtată cu alte arme și în alte planuri. În: Sesiune internațională de comunicări științifice 22-23 noiembrie 2007. București: Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, 2007. http://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/dinamica_mediului_european_de_securitate.pdf (vizitat 10.02.12), p. 773-788

		mai concretă formă a războiului continuu. N-ar trebui să fie așa, intrucat media nu sunt instrumente, mijloace sau forțe de război, ci purtători de informație, de adevăr. Totuși, se știe foarte bine că, nolensvolens, războiul mediatic este o realitate a zilelor noastre. Mijloacele de informare in masă participă la psyops, la manipularea și dezinformarea opiniei publice și chiar a factorilor de decizie. Media se ocupă de absolute toate problemele, de la cele economice la cele militare, de la cele sociale la cele individuale. Media inseamnă putere. O minciună poate fi transformată in „adevăr” și invers, pentru că auditoriul nu are posibilitatea să verifice cele receptate, deci rămâne cu percepția a ceea ce i se transmite. Aceasta este marea „armă” a războiului mediatic care, adesea, se duce chiar fără știința „soldaților” și entităților care se confruntă.
4	Războiul informațional	este, fără nici o indoială, un război continuu, dus in spectrul informației. In 1991, Războiul din Golf a fost „cantecul de lebadă” al forțelor armate și a concepțiilor de ducere a războiului după vechile tipare. Pentru prima oară, combatanții aveau acces la o uluitoare gamă de echipamente care furnizau mai multe informații și date decat oricand in istoria militară, la sfârșitul furtunii in deșert, „in zona de război existand peste 3.000 de computere cuplate cu computerele din Stalele Unite”. In cartea sa Război și Antirăzboi, Alvin Toffler enumera printre principiile care guvernează fizionomia actuală a luptei și pe acelea ale războiului informațional: distrugerea instalațiilor de comandă ale inamicului, interzicerea comunicațiilor, pentru a impiedica circulația informațiilor, ...și mai presus de toate află ce face inamicul și impiedică-l să afle ce faci. Sun Tzi, preocupat și el, cu mulți ani in urmă, de „rentabilizarea războiului” spunea că „in război, cea mai bună politică este de a ocupa statul intact; distrugerea lui este o politică inferioară. Cei care sunt experți in arta războiului supun armata inamică fără luptă”.
5	Războiul cosmic	nu este totuna cu bătălia pentru cucerirea Cosmosului. Acest tip de război presupune o extindere nelimitată, verticală, in spațiul cosmic, a teatrelor de contruntare și a

		mijloacelor de confruntare in plan informațional, mediatic, economic și militar. In Cosmos sunt amplasați senzori de informație, sisteme de informație-supraveghere-recunoaștere, sisteme GPS și alte mijloace care facilitează folosirea nelimitată a acestui spațiu in confruntarea planetară, dar și in cooperarea planetară. Sistemul parteneriatelor strategice va aduce din ce in ce mai mult pașul cosmic in folosul societății de tip informațional, al structurilor de drept, al democrației și ordinii normale a lumii. Deocamdată, rețelele teroriste, crima organizată și structurile antidemocratice nu au acces in acest spațiu. De aici nu rezultă însă că astfel de forțe nu vor putea folosi spațiul cosmic in bătălia pentru putere. Numărul țărilor care vor avea acces in spațiul cosmic va crește, interesele se vor diversifica, posibilitățile de acțiune informațională, psihologică, geofizică și militară se vor amplifica. Această perspectivă are cel puțin două implicații contradictorii și, in același timp, complementare: creșterea vulnerabilității societății viitoare și descurajarea războiului și a altor acțiuni, datorită cunoscutului principiu acțiune-reacție.
6	Războiul cultural	nu este un război al valorilor, intrucat valorile nu intră niciodată in conflict. Războiul cultural, departe de a reprezenta ceea ce Samuel P. Huntington definea ca război al civilizațiilor, este o confruntare pe piața culturală, care este o formă a războiului economic, dar care are și alte aspecte oarecum diferite de politica producției culturale. Aceasta vizează dominanța culturală, adică punerea arbitrară a valorilor in opoziție și crearea unor ierarhii și unor suporturi care să justifice alte acțiuni. Este vorba, de fapt de constituirea unui suport pentru interesele care se confruntă, iar conceptul de „valoare” și cel de „sisteme de valori” sunt cat se poate de potrivite pentru astfel de diversiuni. Acest tip de război este folosit din ce in ce mai mult ca expresie a conflictului etnic sau religios, a intoleranței etnice și religioase, a extremismului și fundamentalismului, care sunt forme ale războiului asimetric.

7	Războiul geofizic	constă într-un sistem de acțiuni care vizează provocarea unor calamități și catastrofe cu influențe nocive asupra mediului de viață al oamenilor, localităților, terenurilor agricole, sistemelor de comunicații, în scopul realizării unor obiective importante, între care se situează și distrugerea potențialului și resurselor adversarului. Este un război care se supune atât unei strategii directe, cât mai ales unor strategii indirecte. Formele concrete ale războiului geofizic ar putea fi următoarele: provocarea unor fenomene (ploi torențiale, uragane, grindină, avalanșe etc.) care să afecteze grav teritoriul inamicului și, mai ales, acele spații în care se află elemente ale industriei de război, sisteme de arme, deosebi strategice, depozite și resurse; modificarea compoziției aerului, apei și altor elemente pe suprafețe întinse care să provoace pierderi imense sau să genereze o succesiune de fenomene distrugătoare; modificări ale stratului de ozon sau ale ionosferei care să afecteze grav un anumit teritoriu; acțiuni (explozii termonucleare, stimularea erupției unor vulcani etc.) care produc modificări ale mediului, creșterea catastrofală a nivelului apelor, inundații și chiar cutremure de pământ, deci pe alte baze decât cele ale fricțiunilor de falie; modificări grave ale mediului marin; acțiuni punctiforme asupra unor regiuni din zone polare, ecuatoriale sau cu hidrocarburi, care să genereze fenomene distrugătoare; acțiuni climatice.
8	Războiul genetic	este, într-un fel, o formă asimetrică a războiului continuu. Un astfel de război nu are o strategie sau o doctrină. Se întrevide doar posibilitatea apariției și a unui astfel de război. Unele aspecte care țin de acesta se manifestă, și în prezent, sub forma războiului biologic sau a celui dominat de armele de distrugere în masă. Aici nu este însă vorba de folosirea unor arme cunoscute, ci de o nouă armă - arma genetică. Acum, în preocupările specialiștilor, se află, sub forma unor instrumente de ameliorare genetică a speciilor, o mulțime de metodologii și de produse obținute prin inginerie genetică, prin clonare. Unele dintre acestea sunt cu totul deosebite, altele sunt mutanți.

		Războiul genetic se va duce, probabil, în următoarele coordonate: obținerea, prin mijloace genetice, a unor performanțe ieșite din comun în ceea ce privește calitățile luptătorilor; crearea de mutații; crearea unor sisteme de influențare, populații; apariția și proliferarea terorismului genetic.
9	Războiul cibernetic	este strict legat de războiul informațional și reprezintă o formă concretă, particularizată a acestuia. Războiul cybernetic nu trebuie confundat cu acțiunea hackerilor. El se compune dintr-un sistem de acțiuni care vizează îndeosebi perturbarea, prin toate mijloacele, a rețelelor informaționale adverse, protecția celor proprii, dezinformarea adversarului și intoxicarea informațională a acestuia, „orbirea” lui. Principiile strategiei acestui tip de război constau în: principiul creării haosului informațional; principiul distrugerii surselor, rețelelor și purtătorilor de informații; principiul diversiunii informaționale; principiul manevrei informaționale. În concluzie, războiul va fi așa cum va fi societatea viitorului. Epoca lui nu a trecut și nu poate trece, întrucât se pare că el este un însoțitor permanent al societății omenești.

Sursa: Tipuri de războaie în viziunea: Colonel (r.) prof. univ. dr. Lucian STĂNCILĂ, Locotenent colonel Vasile ENE, Stăncilă L. Războiul-o realitate purtată cu alte arme și în alte planuri. În: Sesiune internațională de comunicări științifice 22-23 noiembrie 2007. București: Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, 2007. http://cssas.unap.ro/ro/pdf_carti/dinamica_mediului_european_de_securitate.pdf (vizitat 10.02.12). p. 773-788.